

มาทำความรู้จักกับัญชากันนะ

อ.ธารินี นนทพุทธ

กัญชาเป็นพืชล้มลุกที่ให้ดอก ถูกจัดเป็นพืชในตระกูล Cannabaceae มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียกลาง ชื่อวิทยาศาสตร์ของกัญชาคือ *Cannabis sativa L. subsp. Indica* (...อ้างอิง...) และมีชื่อเรียกอื่นๆตามความนิยมในกลุ่มหรือพื้นที่นั้นๆ เช่น ยาพิ, ยานอ, ดูดเนื้อ, ปูน, Cannabis, Ganja, Marijuana (กัญชา) และ Hemp (กัญชง) ซึ่งกัญชาและกัญชง เป็นพืชที่มีลักษณะภายนอกแตกต่างกันน้อยมาก เหตุเพราะว่าพืช 2 ชนิดนี้เป็นพืชในตระกูลเดียวกัน โดยพืชในตระกูลนี้จะมีความสูงของลำต้นได้ประมาณ 2-5 เมตร ใบมีลักษณะเป็นแฉก 5-8 แฉก โดยทุกแฉกจะมีรอยหยักเป็นเอกลักษณ์ ออกดอกเป็นช่อเล็กๆตามบริเวณกิ่ง ก้านของต้นและบริเวณส่วนยอด

ต้นกัญชา จะมีความสูงไม่ถึง 2 เมตร ปล้องหรือข้อสั้น แตกกิ่งก้านมากและแตกกิ่งเป็นแบบสลับ เปลือกไม้เหนียว ลอกได้ยาก ให้เส้นใยสั้นมีคุณภาพต่ำ แผ่นใบเป็นสีเขียวถึงเขียวจัด ใบมีประมาณ 5-7 แฉก การเรียงตัวของใบจะชิดกัน เมื่อดอกออกจะมียางที่ช่อดอกมาก เมล็ดมีขนาดเล็ก ผิวเมล็ดมันวาว

ต้นกัญชง จะมียาลำต้นสูงมากกว่า 2 เมตร ปล้องหรือข้อยาว แตกกิ่งก้านน้อยและแตกกิ่งไปในทิศทางเดียวกัน เปลือกไม้เหนียวลอกง่าย ให้เส้นใยยาวคุณภาพสูง จึงนิยมเพราะปลูกเพื่อต้องการเส้นใยไปทำเป็นเส้นด้ายและเชือก ใช้สำหรับการทอผ้า ทำเครื่องนุ่งห่ม แผ่นใบเป็นสีเขียวอมเหลือง ใบมีแฉกประมาณ 7-9 แฉก การเรียงตัวของใบค่อนข้างห่าง เมื่อดอกออกจะมียางที่ช่อดอกไม่มาก เมล็ดมีขนาดใหญ่และเป็นลายบ้าง ผิวเมล็ดหยาบด้าน

โดยสรุปความแตกต่างของพืช 2 ชนิดนี้ คือกัญชาจะมีลำต้นเตี้ยและลักษณะต้นแม่เป็นพุ่มกว่าต้นกัญชง และใบของกัญชงจะมีจำนวนแฉกน้อยกว่าใบของกัญชง นอกจากนี้ช่อดอกของกัญชงจะมียางมากกว่าช่อดอกกัญชง ส่วนเมล็ดของกัญชงจะมีขนาดเล็ก และผิวเมล็ดเป็นมันวาวมากกว่าเมล็ดของกัญชง

นพ.สมนึก ศิริพานทอง แพทย์ด้านเซลล์บำบัด องค์กรเภสัชกรรม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสายพันธุ์กัญชาไว้ว่า "ทั่วโลกมีสายพันธุ์กัญชามากถึง 14,000 สายพันธุ์ แต่จะมีสายพันธุ์หลักๆ 3 สายพันธุ์ ได้แก่ *Sativa*, *Indica* และ *Ruderalis* ซึ่งมีความแตกต่างของใบและความสูงของลำต้น

สายพันธุ์ *Sativa* จะมียาลำต้นสูงใหญ่ กิ่งก้านแผ่ขยาย ใบเรียวยาวสีเขียวและใบมีจำนวนแฉกมาก สายพันธุ์นี้ปลูกได้ดีในประเทศแถบอเมริกาที่อุณหภูมิร้อนชื้น สำหรับประเทศไทยพบสายพันธุ์นี้มากบริเวณลุ่มแม่น้ำสงคราม สำหรับสายพันธุ์นี้นิยมใช้เมล็ดมาสกัดเป็นน้ำมันกัญชา

สายพันธุ์ *Indica* จะมียาลำต้นเตี้ย ใบสีเขียวเข้ม ใบกว้างมีจำนวนแฉกน้อยกว่าสายพันธุ์ *Sativa* โดยสายพันธุ์นี้ปลูกได้ดีในพื้นที่อากาศเย็นแถบเทือกเขาฮินดูคุชในประเทศอัฟกานิสถาน สำหรับสายพันธุ์นี้นิยมใช้ดอกมาสกัดเป็นน้ำมันกัญชาทางการแพทย์เพื่อการผ่อนคลาย

สายพันธุ์ Ruderalis จะมีลำต้นเล็กเตี้ยๆ ใบมีทั้งเล็กและกว้างผสมกัน สายพันธุ์นี้ปลูกได้ดีในป่าภาคกลางที่
รัสเซีย สำหรับสายพันธุ์นี้นิยมใช้ดอกมาสกัดเป็นน้ำมันกัญชา

โดยสรุปสายพันธุ์กัญชาที่พบในประเทศไทยคือ สายพันธุ์ Sativa โดยพันธุ์ไทยที่มีชื่อเสียงและนิยมปลูกคือ พันธุ์
ไทยหางกระรอก และสายพันธุ์ตะนาวศรีกันแดงแต่ด้วยกฎหมายที่เข้มงวดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันแม้จะผ่อนปรนลงบ้างก็มี
ผลให้การปลูกกัญชาและการพัฒนาสายพันธุ์ทำได้ค่อนข้างยาก ปัจจุบันสายพันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่จึงเป็นสายพันธุ์ลูกผสม
และไม่รู้สายพันธุ์ที่แท้จริง